

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Педагогічна наука і освіта XXI століття

Науково-методичний журнал

Випуск 3

Засновано у 2023 році

Рівне – 2024

ЗМІСТ

Пустовіт Г., Петренко О., Баліка Л. Практико-орієнтована складова змісту позашкільної освіти.....	6
Вихрущ А., Христенко О. Цінності здобувачів вищої освіти медичного університету: теорія і практика.....	15
Карташова Л., Гуржій А., Смирнова І., Зайчук В. Методичні підходи формування комунікативної та фахової компетентності майбутніх докторів філософії в умовах дистанційного навчання.....	28
Коляда Н. Соціалізація дітей та молоді в недільних школах України (друга половина XIX – початок XX століття).....	39
Сухомлинська Л. Педагогічне прочитання міжнародних документів про гуманне ставлення до тварин.....	52
Бондар І. Використання творчих завдань у процесі підготовки майбутніх учителів історії.....	63
Гудовсек О. Нормативно-правові засади діяльності альтернативних приватних авторських шкіл в Україні.....	72
Єфременко А., Жогло В., Колоколов В., Хмелюк О., Крайник Я. Освіта тренерів з виду спорту в Україні: проблеми вдосконалення.....	80
Козлюк О., Гранюк В. Використання інклюзивної літератури в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.....	96
Levchuk I. Methodological apparatus and theoretical analysis of the problem of studying the spiritual, educational, social, charitable and public activities of orthodox brotherhoods in volyn in the 2nd half of the nineteenth and early twentieth centuries.....	105
Лоцман Р. «Живі мелодії села» у вокально-педагогічному репертуарі здобувачів факультетів мистецтв.....	115
Остапчук М., Романюк С. Статистичні методи у проведенні педагогічних досліджень (прикладний аспект).....	126
Остапчук Н., Шроль Т. Використання електронних ресурсів на різних етапах уроку інформатичної освітньої галузі в початкових класах.....	137
Панчук А., Панчук І., Шеретюк Ю., Панчук С. Гендерні відмінності у фітнесі: важливі складові спортивного життя.....	150
Петренко С. Змістове наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище університету».....	158
Самоліук А., Пальчик М. Визначення психологічних особливостей легкоатлетів у змагальній діяльності.....	168

Смалько О. Нові виклики перед сучасною освітою: невідворотні трансформації та необхідні навички.....	175
Снітовська О. Зарубіжні системи підготовки фахівців соціальної роботи у ЗВО в дискурсі української компаративістики.....	185
Соловей М. Діяльність Кам'янець-Подільського (з 1954 р. Хмельницького) обласного інституту удосконалення кваліфікації вчителів з перебудови викладання біології у другій половині 40-х – початку 50-х рр. XX ст.....	197
Trofimchuk V., Gerasymenko O., Trofimchuk L., Symonovych N. Project activities of students in technology lessons.....	212
Троценко В., Троценко Т. Народні рухливі ігри як один із засобів підвищення рухової активності дітей молодшого шкільного віку.....	220
Ціпан Т. С. Форми і методи полікультурного виховання дітей будинків сімейного типу.....	228
Чепурка О., Петренко І. Парадигмально-змістовий конструкт процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії.....	236
Голя Г. Організація педагогічної практики в Луцькому педагогічному училищі (40-70-ті рр. XX ст.).....	246
Корнієнко М. Тенденції розвитку освітніх програм та методичного забезпечення іншомовної підготовки магістрів філології на сучасному етапі.....	256
Кузьмич А. Авторська інноватика в освіті Рівненщини: теоретичні засади проблеми.....	265
Лелюх С. Становлення та розвиток церковнопарафіяльного шкільництва на Волині у XIX – на початку XX століття.....	278
Попова К. Відображення взаємодії культур та народів у підручниках з всесвітньої історії для 7 класу (1995-2020 рр.).....	292
Акімов В. Педагогічні умови профілактики інформаційного насильства в освітньому середовищі педагогічних закладів вищої освіти.....	306
Koniakhin Y. The model of motivational and value determination of the formation of professional competences of future history teachers in the process of studying professional disciplines.....	316
Генсіцька-Антонюк Н. Використання методу контент-аналізу змісту шкільних підручників з алгебри для 7 класу.....	330

УДК 378.147.6:316.77:004

DOI: 10.35619/pse.vi3.61

Акімов Вадим

здобувач ступеня доктора філософії PhD

Рівненського державного гуманітарного університету,

м. Рівне, Україна

ORCID: 0000-0002-4967-2401

e-mail: vadiakimo@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФІЛАКТИКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО НАСИЛЬСТВА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті представлені результати обґрунтування педагогічних умов профілактики інформаційного насильства в освітньому середовищі педагогічних ЗВО. Підкреслено, що інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес педагогічних ЗВО, хоча й створює нові методичні й дидактичні можливості для професійного становлення майбутнього фахівця, водночас породжує нові ризики, пов'язані з проявами інформаційного насильства.

Превенція інформаційного насильства в освітньому середовищі педагогічного закладу вищої освіти потребує створення комплексної системи заходів, яка враховує індивідуальні психологічні особливості суб'єктів навчального процесу та специфіку освітньої діяльності. При цьому особлива увага приділяється використанню сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення ефективної профілактики.

Автором окреслено три ключові взаємопов'язані педагогічні умови для профілактики інформаційного насильства, які ґрунтуються на діагностиці освітнього середовища, теоретико-практичній підготовці здобувачів вищої освіти та координації зусиль усіх структурних підрозділів закладу вищої освіти. Пропоновані педагогічні умови доцільно реалізувати в послідовній хронології, що дозволить забезпечити комплексність профілактичних заходів.

Підкреслено, що реалізація авторських педагогічних умов дозволить створити безпечне освітнє середовище ЗВО, сформувати у майбутніх педагогів компетентності з протидії інформаційному насильству й забезпечити ефективну профілактику цього явища.

Ключові слова: інформаційне насильство, освітнє середовище, безпечне освітнє середовище, педагогічний заклад вищої освіти, профілактика інформаційного насильства, педагогічні умови, професійна підготовка, майбутні фахівці, інформаційно-комунікаційні технології, компетентність.

Постановка проблеми. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у практику освітньої діяльності закладів вищої освіти (ЗВО) з кожним днем набуває все більшої динаміки. Інноваційна парадигма організації навчання у вищій школі заснована на використанні інформаційних технологій практично на усіх етапах взаємодії учасників освітнього процесу. Новітні інформаційні засоби сприяють оптимізації процесу навчання шляхом підвищення інтерактивності вивчення навчальних дисциплін, забезпечення загальної доступності до методичних матеріалів здобувачів вищої освіти, сприяння

дистанційній взаємодії, організації якісного тестового контролю сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей. Інформаційне освітнє середовище ЗВО стало невіддільним атрибутом професійного становлення майбутніх фахівців усіх напрямів підготовки. Використання засобів інформаційного освітнього середовища має значний потенціал при підготовці фахівців професій «людина-людина», оскільки професійна підготовка, зокрема взаємодія суб'єктів освітнього процесу, чітко віддзеркалюватиме умови їхньої майбутньої діяльності за фахом. Особливо перспективним є використання інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх педагогів, так-як дозволяє створити таке освітнє середовище, яке максимально наближене до умов їхньої майбутньої професійної діяльності. Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічних ЗВО сприяє формуванню у майбутніх фахівців широкого спектра професійних компетентностей, які необхідні для ефективної роботи в сучасному закладі освіти.

Водночас така трансформація освітнього середовища педагогічного ЗВО створює нові ризики інформаційного характеру. Тісна і безперервна взаємодія між учасниками освітнього процесу, загальна доступність значного обсягу інформації, ризики порушення анонімності спілкування, легкість поширення конфіденційної інформації, можуть зумовити прояви агресії, кібербулінгу та інших форм інформаційного насильства. Така ситуація вимагає розробки ефективних стратегій для забезпечення безпечного інформаційного освітнього середовища в педагогічних ЗВО.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. Профілактика інформаційного насильства (ІН) в освітньому процесі є досить мало дослідженим явищем, яке представлено низкою наукових праць, присвячених окремим його аспектам. Так, N. Nwibui у своїх працях ретельно досліджував аналітичні методики виявлення конкретних проявів ІН в кампусах університетів США. Його дослідження засноване на ідентифікації характерних ознак насильства, що є базисом для впровадження відповідних профілактичних заходів. Концепт дослідника полягає не в аналізі загальних статистичних даних щодо ІН, а у детальному вивченні конкретного інциденту, аби розуміти його передумови й упроваджувати індивідуальні стратегії превенції [1]. Х. Сміт у своїй праці виявив значне зростання кібербулінгу та інших форм ІН на початку 2000-х років (припадає на період розвитку інформаційно-цифрових технологій). Він наголошує, що ІН не існує ізольовано, а часто є частиною більш широкої проблеми насильства в освітньому середовищі. Водночас різні форми ІН призводять до руйнівних наслідків для психологічного здоров'я здобувачів освіти, деструкції академічної атмосфери та навіть загрози життю [2]. В дослідженні О. Купенко детально описано форми прояву ІН в освітньому середовищі: несанкціоноване поширення особистої інформації, втручання в приватне спілкування та блокування доступу до інформації [3]. Дослідження Ю. Глінчук репрезентують результати

комплексного аналізу щодо необхідності підготовки майбутніх педагогів до профілактики інформаційного насильства. Зокрема вона зауважує, що профілактика ІН в освітньому середовищі педагогічного ЗВО має ґрунтуватися на засадах компетентнісного, системного, міждисциплінарного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, аксіологічного, праксеологічного, креативного та ризик-орієнтованого підходів [4]. Водночас групою дослідників (Turan, N., Polat, O., Karapirli, M., Uysal, C., & Turan, S. G.) встановлено, що профілактика ІН в умовах університету має носити комплексний характер. Вони зазначають, що досягнення цілей профілактики різних форм ІН можливе через дотримання низки взаємопов'язаних умов організаційного, психологічного та педагогічного характеру [5].

Тобто проблема ІН в освітньому середовищі ЗВО набуває значної актуальності в умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Разом з тим, допоки не існує чіткого злагодженого підходу, щодо його превенції, не обґрунтованими залишаються умови, котрі б забезпечували ефективну профілактику ІН у ЗВО.

Метою статті є виявлення та обґрунтування педагогічних умов профілактики інформаційного насильства в освітньому середовищі педагогічних ЗВО.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безпечне освітнє середовище педагогічного ЗВО – це багатоаспектне, комплексне явище організаційно-педагогічного, виховного та управлінського характеру. Забезпечення сприятливого психологічного «мікроклімату» в освітньому середовищі детерміноване належним реагуванням на різні форми проявів негативних чи насильницьких дій. ІН в такому розрізі набуває усе більш важливого значення, оскільки педагогічна взаємодія, педагогічна підтримка та педагогічний супровід нині відбувається послуговуючись засобами мережових та цифрових технологій. У попередніх дослідженнях нами виявлено, що 60-70% здобувачів освіти педагогічних ЗВО хоча б один раз спостерігали або були жертвами проявів різних форм ІН, таких як: дезінформація, кібербулінг, фейкові наукові дослідження, плагіат, політичний чи ідеологічний тиск, зловживання особистими даними, спам, образи в соціальних мережах тощо [6]. Враховуючи те, що розвиток технологій значно випереджає готовність ЗВО до нових викликів, проблема ІН дедалі набуватиме гострішої форми й поставатиме як один із найактуальніших викликів сучасної вищої педагогічної освіти.

Профілактику негативних освітніх явищ слід розглядати крізь призму організаційно-педагогічного, а точніше корекційного підходу, зауважує чеська дослідниця Р. Hedrichová [7]. Таким чином ефективна профілактика можлива шляхом дотримання низки умов, а саме: ідентифікації форм прояву ІН, розробка превентивних моделей з інформаційної культури та медійної грамотності серед здобувачів освіти, адаптації освітніх і навчальних (навчальних дисциплін)

програм. Окреслений алгоритм превенції ІН може бути зреалізований у формі комплексу педагогічних умов, які засновані на діагностувальному, інформаційно-роз'яснювальному й профілактичному контекстах.

Педагогічні умови – це складові наукових досліджень, що «спрямовані на організацію педагогічної діяльності, тобто вони мають практичну, нормативну спрямованість; на підвищення ефективності педагогічної діяльності; мають локальний характер застосування (у структурі педагогічного знання найбільш широкий характер мають закономірності та принципи, більш вузький характер мають педагогічні правила, ще більш вузький, локальний характер мають умови)» [8, с. 9]. Тобто педагогічні умови профілактики ІН мають носити практичну спрямованість, а їхнє застосування має відповідати певним цілям на різних етапах превентивних стратегій.

У розрізі обґрунтування педагогічних умов профілактики ІН, нам імпонує думка А. Литвина, котрий розглядає роль педагогічних умов у «перетворенні їх у дієву систему продуктивного вирішення різних завдань освітньої практики, удосконалення роботи закладів освіти, підвищення ефективності діяльності суб'єктів навчання, виховання та розвитку, їхній взаємодії, освітнього процесу в цілому, та як наслідок – якості підготовки випускників» [9, с. 60].

Ефективна профілактика ІН передбачає створення комплексної системи заходів, спрямованих на превенцію й протидію ІН в освітньому середовищі педагогічного ЗВО. Ця система має ґрунтуватися на засадах системного підходу та враховувати особливості освітнього процесу, психологічні особливості взаємодії суб'єктів навчання, а також сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Покрокова реалізація пропонованих педагогічних умов має відбуватися шляхом діагностування та аналізу проблемних ситуацій, розробки відповідних стратегій, реалізації заходів й моніторингу та оцінювання ефективності.

При обґрунтуванні педагогічних умов потрібно передбачити аспекти розвивального характеру, зокрема оптимізацію освітнього й виховного складників. Одним із головних завдань відбору педагогічних умов є «узгодженість і взаємодія змісту, форм, методів й технологій освітньої діяльності» [10, с. 44]. Таким чином в нашому випадку педагогічні умови будуть спрямовані на трансформацію освітнього середовища педагогічного ЗВО, що вільне від різних форм прояву ІН.

Разом з тим, педагогічні умови мають бути акцентовані на об'єкті та середовищі, що притаманне традиційній формі організації освітнього процесу [11]. Тобто основними цілями профілактики ІН у нашому випадку буде виступати здобувач освіти, котрий має володіти належним рівнем компетентності з протидії ІН, а також освітнє середовище, характеристика якого повинні створювати атмосферу, вільну від різних негативних інформаційних впливів.

На основі отриманих результатів дослідження, обґрунтовано необхідність розробки та впровадження комплексу взаємопов'язаних педагогічних умов, спрямованих на профілактику ІН в освітньому середовищі педагогічного ЗВО. Аналіз наукових джерел та успішних практик дозволяє запропонувати такі педагогічні умови:

1. Діагностування освітнього середовища щодо виявлення потенційних проявів ІН.

Діагностування освітнього середовища педагогічного ЗВО для профілактики ІН є досить багатоаспектним процесом, що виходить за рамки суто психологічного аналізу індивідуальних характеристик суб'єктів освітнього процесу. Таке діагностування забезпечує комплексне дослідження взаємодії усіх учасників освітнього процесу, охоплюючи ідентифікацію потенційних ризиків, встановлення й аналіз комунікативних зв'язків та середовищ, а також оцінку загального соціального клімату в освітньому середовищі педагогічного ЗВО.

Особливу увагу слід приділяти аналізу соціально-психологічного «клімату» середовища, який детермінується характером взаємодії між здобувачами освіти, викладачами, адміністрацією та іншим персоналом ЗВО. Діагностування такого «клімату» передбачає оцінювання рівня толерантності, емпатії, наявності конфліктів, а також вивчення особливостей міжособистісних відносин та загально комунікативних парадигм.

Одним із ключових компонентів діагностування є аналіз комунікативної культури суб'єктів освітнього процесу, оскільки саме ефективна комунікація сприяє формуванню сприятливого соціального клімату. Діагностування комунікативної культури засноване на оцінці властивостей здобувачів освіти до конструктивного діалогу, навичок превенції та вирішення конфліктів, а також рівня сформованості емоційного інтелекту.

Окрему увагу слід приділити комплексному аналізу інформаційного освітнього середовища, зокрема, вивченню стратегій використання інформаційно-комунікаційних технологій суб'єктами освіти та рівня їхньої медіаграмотності. Це сприяє виявленню потенційних каналів поширення ІН, як-от: кібербулінг та хейтинг, а також оцінити їх вплив на психологічний комфорт учасників освітнього процесу.

Тобто, діагностування освітнього середовища є необхідною передумовою для розробки ефективних стратегій профілактики ІН, а його результати дозволяють ідентифікувати проблемні зони, оцінити рівень ризику та розробити цілеспрямовані заходи для створення безпечного освітнього середовища педагогічного ЗВО.

Перша педагогічна умова – діагностування – є базисом для подальшої розробки та впровадження педагогічних заходів і засобів, спрямованих на профілактику ІН. Отримані дані дозволяють не лише визначити змістове наповнення навчальних програм, але й розробити ефективні превентивні

методики та форми роботи із суб'єктами освітнього середовища, спрямовані на формування у них навичок безпечної комунікації та вирішення конфліктів.

Отож перша педагогічна умова забезпечує аналіз соціальних взаємодій суб'єктів освітнього процесу, вивчення комунікативної культури та інформаційного простору, дозволяє ідентифікувати потенційні ризики ІН та слугує фундаментом розробки стратегій створення безпечного освітнього середовища педагогічних ЗВО.

2. Теоретико-практична підготовка здобувачів освіти з питань превенції та профілактики ІН.

Зазначена педагогічна умова є логічним наступником першої, оскільки виявлені у ході діагностування проблеми вимагають системних педагогічних впливів. Лейтмотивом цієї педагогічної умови є формування у здобувачів освіти стійких когнітивно-діяльнісних якостей із забезпечення безпечної поведінки в умовах цифрового освітнього середовища. В рамках цієї умови реалізується систематичне засвоєння теоретичних знань та розвиток практичних навичок у сфері інформаційної безпеки, а також формування ціннісного ставлення до питань толерантності, емпатії та відповідальності. Друга педагогічна умова передбачає обґрунтування змістового наповнення навчальних дисциплін циклу професійно-практичного спрямування, зокрема інформатика, правознавство, психологія, етика та педагогіка.

Разом з тим цією педагогічною умовою регламентовано вимоги до теоретичної підготовки в сфері профілактики ІН, а саме передбачає використання методів колективного навчання, виконання проєктів, вирішення проблемно-ситуативних завдань та дискусій. Розвиток практичних навичок забезпечує формування стійких стратегій діяльності на різних етапах протидії ІН. Ціннісне ставлення також формується в рамках реалізації цієї педагогічної умови й передбачає набуття здобувачами освіти аксіологічних орієнтирів, через розгляд моральних дилем, що пов'язані з ІН.

Отож друга педагогічна умова забезпечує інтеграцію тематики інформаційної безпеки в навчальні дисципліни професійно-практичного циклу, використання інноваційних методів навчання й створення освітнього середовища, що стимулює критичне мислення, співпрацю та розвиток аксіологічних патернів поведінки, є ключовими компонентами цього процесу.

3. Координація діяльності служб, персоналу ЗВО у напрямі ефективної протидії ІН.

Зазначена умова передбачає створення системи, яка охоплює зусилля всіх структурних підрозділів педагогічного ЗВО. Ця система має забезпечити системну взаємодію викладачів, психологів, соціальних працівників, юристів, спеціалістів з кіберзахисту й інших фахівців, котрі безпосередньо залучені, або відповідають за безпеку освітнього процесу.

Реалізація третьої педагогічної умови реалізується через виконання наступних ітерацій: створення координаційного органу для контролю діяльності всіх структурних підрозділів у напрямі профілактики ІН. Одним із завдань такого органу є створення внутрішнього нормативного документу, що встановлював би норми і правила безпечної поведінки в освітньому середовищі педагогічного ЗВО, а також чіткі правила й процедури, що регламентують поведінку всіх учасників освітнього процесу в інформаційному освітньому середовищі. Такий документ (політика безпеки) має бути доведена до відома всіх співробітників та здобувачів освіти ЗВО.

У випадку настання негативних наслідків ІН в ЗВО має надаватися психологічна допомога постраждалим, яка реалізуватиметься однойменною службою або підрозділом. З метою подальшої превенції ІН в ЗВО має функціонувати система моніторингу для збору, аналізу та узагальнення інформації про випадки ІН для своєчасного реагування та попередження подібних ситуацій у майбутньому.

Отож третя педагогічна умова забезпечує створення інтегрованої системи координації функцій усіх структурних підрозділів педагогічного ЗВО для ефективної профілактики та реагування на випадки ІН, що передбачає розробку внутрішньої політики профілактики ІН, а також надання психологічної підтримки й упровадження системи комплексного моніторингу.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підбиваючи підсумки упевнено можна зазначити, що проблема ІН в освітньому середовищі педагогічного ЗВО стає усе більш актуальною, що детерміновано розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Профілактика ІН в освітньому середовищі педагогічного ЗВО є досить складним та комплексним явищем, що передбачає реалізацію низки педагогічних умов, що засновані на діагностиці освітнього середовища (для ідентифікації потенційних ризиків та вразливостей), теоретико-практичній підготовці здобувачів освіти (формування у майбутніх педагогів стійких когнітивно-діяльнісних якостей, необхідних для розпізнавання, протидії та превенції ІН) та координації зусиль усіх структурних підрозділів закладу вищої освіти (забезпечення системної взаємодії викладачів, психологів, соціальних працівників, юристів, спеціалістів з кіберзахисту й ін.).

Реалізація представлених педагогічних умов дозволить створити безпечне освітнє середовище, сформувати компетентність здобувачів освіти з протидії ІН, покращити їхні цифрові навички, а також психологічну та правову культуру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Nwiabu N. Situation awareness for violence prevention on campuses. *International Inter-Disciplinary Conference on Cognitive Methods in Situation Awareness and Decision Support (CogSIMA)*. 2014. С. 90–96.

2. Smith H., Thomas S. P., Parker C. M. Violence on campus: Practical recommendations for legal educators. *Oklahoma City University Law Review*. 2007. T. 32. С. 433–460.
3. Купенко О., Никоненко К. Робота з відкритими освітніми інтернет-ресурсами як протидія інформаційному насильству. *Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захист прав дітей : матеріали конф.* 2014. С. 666–668.
4. Глінчук Ю. Основні підходи у підготовці майбутніх педагогів до профілактики інформаційного насильства. *Інноватика у вихованні*. 2024. № 1 (19). С. 23–31
5. Turan N., Polat O., Karapirli M., Uysal C., Turan S. G. The new violence type of the era: Cyber bullying among university students: Violence among university students. *Neurology, psychiatry and brain research*. 2011. T. 17, № 1. С. 21–26.
6. Акімов В. Дослідження інформаційного насилля в закладах вищої освіти: основні види прояву та детермінанти. *Інноваційна педагогіка*. 2023. № 65. Т. 1. С. 108–112.
7. Hedrichová P., Skopalová J. Negative Social Phenomena, Socially Pathological Phenomena, Problem Behaviour, Risk Behaviour with Focus on School Environment. *Social Pathology and Prevention*. 2016. T. 2, № 2. С. 25–54.
8. Хриков Є. Педагогічні умови в структурі наукового знання. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 4. С. 5–10.
9. Литвин А. В., Мацейко О. В. Методологічні засади поняття «педагогічні умови». *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2013. № 4. С. 43–63.
10. Литвин А. В. Проблема обґрунтування педагогічних умов у наукових дослідженнях. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2016. № 44. С. 119–123.
11. Oglu A. O. T. Pedagogical conditions and mechanisms of development of social active civil competence in students. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. 2021. T. 12, № 7. С. 433–442.

REFERENCES

1. Nwiabu N. Situation awareness for violence prevention on campuses. *International Inter-Disciplinary Conference on Cognitive Methods in Situation Awareness and Decision Support (CogSIMA)*. 2014. С. 90–96.
2. Smith H., Thomas S. P., Parker C. M. Violence on campus: Practical recommendations for legal educators. *Oklahoma City University Law Review*. 2007. T. 32. С. 433–460.

3. Kuppenko O., Nykonenko K. Robota z vidkrytymy osvritnimy internet-resursamy yak protyvaha informatsiinomu nasylstvu [Working with open educational Internet resources as a counterweight to information violence]. *Dytynstvo bez nasyllia: suspilstvo, shkola i simia na zakhyst prav ditei : materialy konf.* 2014. C. 666–668. [in Ukrainian].
4. Hlinchuk Yu. Osnovni pidkhody u pidhotovtsi maibutnikh pedahohiv do profilaktyky informatsiinoho nasylstva [Main approaches to training future teachers to prevent information violence]. *Innovatyka u vykhovanni.* 2024. № 1 (19). S. 23–31 [in Ukrainian].
5. Turan N., Polat O., Karapirli M., Uysal C., Turan S. G. The new violence type of the era: Cyber bullying among university students: Violence among university students. *Neurology, psychiatry and brain research.* 2011. T. 17, № 1. C. 21–26.
6. Akimov V. Doslidzhennia informatsiinoho nasyllia v zakladakh vyshchoi osvity: osnovni vydy proiavu ta determinanty [Research on Information Violence in Higher Education Institutions: Main Types of Manifestation and Determinants]. *Innovatsiina pedahohika.* 2023. № 65, T. 1. S. 108–112. [in Ukrainian].
7. Hedrichová P., Skopalová J. Negative Social Phenomena, Socially Pathological Phenomena, Problem Behaviour, Risk Behaviour with Focus on School Environment. *Social Pathology and Prevention.* 2016. T. 2, № 2. C. 25–54
8. Khrykov Ye. Pedahohichni umovy v strukturi naukovooho znannia [Pedagogical conditions in the structure of scientific knowledge]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: Pedahohichni nauky.* 2022. № 4. S. 5–10 [in Ukrainian].
9. Lytvyn A. V., Matseiko O. V. Metodolohichni zasady poniattia «pedahohichni umovy» [Methodological foundations of the concept of ‘pedagogical conditions’]. *Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity.* 2013. № 4. S. 43–63 [in Ukrainian].
10. Lytvyn A. V. Problema obgruntuvannia pedahohichnykh umov u naukovykh doslidzhenniakh [The problem of substantiating pedagogical conditions in scientific research]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems.* 2016. № 44. S. 119–123 [in Ukrainian].
11. Oglu A. O. T. Pedagogical conditions and mechanisms of development of social active civil competence in students. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education.* 2021. T. 12, № 7. C. 433–442.

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE PREVENTION OF INFORMATION VIOLENCE IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Akimov Vadim

PhD candidate, Rivne State University of the Humanities

Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-4967-2401

e-mail: vadiakimo@ukr.net

Abstract. The article presents the results of theoretical substantiation of the pedagogical conditions for the prevention of information violence in the educational environment of pedagogical higher education institutions. It is emphasized that the integration of information and communication technologies into the educational process of pedagogical higher education institutions, although creating new methodological and didactic opportunities for the professional development of future specialists, at the same time creates new risks associated with manifestations of information violence.

The purpose of the article is to identify and substantiate the pedagogical conditions for the prevention of information violence in the educational environment of pedagogical higher education institutions.

The results of a comprehensive analysis of scientific literature have shown that there is a lack of research in this area and have determined the need to develop innovative strategies for preventing information violence in the educational environment of a pedagogical higher education institution.

The author outlines three key interrelated pedagogical conditions for the prevention of information violence, which are based on the diagnosis of the educational environment, theoretical and practical training of higher education students and coordination of efforts of all structural units of a higher education institution. It is advisable to implement the proposed pedagogical conditions in a sequential chronology, which will ensure the comprehensiveness of preventive measures.

Prevention of information violence in the educational environment requires a comprehensive approach that includes both the development of competencies in countering infections in students and the creation of appropriate pedagogical conditions. The traditional organisation of the educational process, focused on the object and environment of learning, should be adapted to achieve these goals.

It is emphasized that the implementation of the proposed author's pedagogical conditions for the prevention of information violence in the educational environment of a pedagogical institution of higher education will create a safe educational space of the university, form future teachers' competencies in countering information violence and ensure effective prevention of this phenomenon.

Key words: information violence, educational environment, safe educational environment, pedagogical institution of higher education, prevention of information violence, pedagogical conditions, professional training, future specialists, information and communication technologies, competence.

Стаття надійшла до редакції 03.10.2024 р.

Електронне науково-методичне видання

**Педагогічна наука і освіта
XXI століття**

Науково-методичний журнал

Випуск 3

Упорядники:

**проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

**Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ**

Рекомендовано до оприлюднення 31.10.2024 р.
Ум. друк. арк 20,49.

П 24 **Педагогічна наука і освіта XXI століття:** науково-методичний журнал. Вип. 3. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2024. 345 с.

УДК 37: 001 «20»

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024